

Védett területek ökonómiája

(A természetvédelem szocio-ökonómiája)

Kurzus tematika

Természetvédelmi mérnök alapképzés (BSc), levelező, 3. félév

Környezetgazdaságtani tanszék, Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet

Szent István Egyetem, Gödöllő

A kurzus célja:

A tárgy bevezet a természetvédelem ökonómiai és társadalmi kérdéseibe. Az elméleti háttér az ökológiai közgazdaságtan tudományterülete képviseli. Tárgyaljuk a természetvédelem és a gazdálkodás alapvető összefüggéseit; azokat a gazdasági és társadalmi hasznokat, amelyeket a természeti rendszerek nyújtanak a társadalomnak; és foglalkozunk a természet nyújtotta javak értéke megállapításának módszereivel. Külön hangsúlyt helyezünk a nemzeti park igazgatóságok (NPI-k) működésére, vagyonezelési feladataikra, valamint azokra a konfliktusokra, amelyek az NPI-k és a működésük által érintett társadalmi csoportok (pl. gazdálkodók) között jellemzően kialakulnak. A konfliktusok megelőzése és a természetvédelem hatásossága érdekében alkalmazott társadalmi részvételi technikákat ugyancsak bemutatjuk. A kurzus célja, hogy rámutasson a természetvédelem gazdasági és társadalmi beágyazottságára, illetve összefüggésrendszerére annak érdekében, hogy érzékenyebbé téve a természetvédelem leendő szakembereit a gazdasági és társadalmi szempontokra, gyakorlati természetvédelmi munkájukat hatékonyabban és nagyobb társadalmi támogatottsággal legyenek képesek végezni.

Félévi menetrend:

Előadások: 2009. augusztus 28. 8:00-12:00, augusztus 29. 8:00-12:00

Gyakorlatok: 2009. augusztus 29. 13:00-19:00

Helyszín: SZIE főépület, VI. előadó

Részletes tematika:

1. A természetvédelem közgazdasági és társadalmi vonatkozásainak elméleti alapjai

Fő fogalmak: láthatatlan kéz, homo oeconomicus, hatékony allokáció, externália, internalizálás, Pigou-i adó, Coase-tétel, közjavak, közlegelők tragédiája, szabadon hozzáférhető erőforrás, igazságos elosztás, ökológiailag fenntartható méret, ko-evolúció, természeti tőke.

Ajánlott szakirodalom és egyéb források:

Aldred, J. – Jacobs, M.: Állampolgárok és vizes élőhelyek: az Ely-i állampolgári tanács értékelése. In:

Pataki Gy. – Takács-Sánta A. (szerk.) *Természet és gazdaság. Ökológiai közgazdaságtan szöveggyűjtemény.* Typotex Kiadó, Budapest, 2004, pp. 219-245.

Boulding, K.E.: Az eljövendő „Föld-ürhajtó” gazdaságtana. In Pataki Gy. – Takács-Sánta, A. (szerk.) *Természet és gazdaság. Ökológiai közgazdaságtan szöveggyűjtemény.* Typotex Kiadó, Budapest, 2004, pp. 29-40.

Feeny, D., Berkes, F., McCay, B.J., Acheson, J.: A közlegelők tragédiája: huszonkét évvel később. In Pataki Gy. – Takács-Sánta, A. (szerk.) *Természet és gazdaság. Ökológiai közgazdaságtan szöveggyűjtemény.* Typotex Kiadó, Budapest, 2004, pp. 142-163.

Gonczi Andrea: Az élő természet adományai. *Kovács*, 2004, VIII. évf., 1-4. sz., pp. 15-43.

Gowdy, John M.: A biodiverzitás értéke. *Kovács*, 2004, VIII. évf., 1-4. sz., pp. 44-73.

Hardin, Garrett: A közlegelők tragédiája. In: Lányi András, szerk. *Természet és szabadság.* Osiris, Budapest, 2000: 219–234

Marjainé Szerényi Zsuzsanna: Megfizethető-e a megfizethetetlen? – A természet pénzbeli értékeléséről az ökológiai közgazdaságtan és egy hazai felmérés tükrében. *Kovács*, 1999, III(3): 188–198

- Marjainé Dr. Szerényi Zsuzsanna (szerk.): A természetvédelemben alkalmazható közgazdasági értékelési módszerek, Budapest, KvVM, 2003. Letölthető: URL: http://www.termeszetvedelem.hu/index.php?pg=menu_2223
- Mourato, Susana, Csutora Mária, Marjainé Szerényi Zsuzsanna, Kerekes Sándor, Pearce, David, Kovács Eszter: A Balaton vízminőség-javítása értékének becslése a feltételes értékelés módszerével. *Gazdaság-Vállalkozás-Vezetés*, Műhelytanulmányok, 1999, 1: 147–170
- Pál Gabriella: A Szigetközben az erdőgazdálkodással összefüggő természeti tőke értékváltozásának becslése. *Gazdaság-Vállalkozás-Vezetés*, Műhelytanulmányok, 1999, 1: 182–190
- Pataki György: Bölcs „laikusok”: Társadalmi részvételi technikák a demokrácia szolgálatában. *Civil Szemle*, 2007, IV. évf., 3-4. szám, pp. 144–156.

2. A magyarországi természetvédelem intézményi háttere, a nemzeti park igazgatóságok (NPI) működése, természetvédelem és gazdálkodás összefüggései

Fő fogalmak: védettségi kategóriák, védett területeken folyó gazdálkodás alapfogalmai, NPI-k feladatköre, finanszírozása, természetvédelemben érintett szereplők: állami és magángazdálkodók csoportjai.

Ajánlott szakirodalom és egyéb források:

- Ángyán József – Tardy János – Vanáné Madarassy Anikó (szerk.): *Védett és érzékeny természeti területek mezőgazdálkodásának alapjai*. Mezőgazda Kiadó, Budapest, 2003.
- Magyar Gábor (szerk.): *Természetvédelmi közigazgatási alapismeretek*. Oktatási segédlet, SZIE, Gödöllő, 2006.
- Nemzeti Park Igazgatóságok éves jelentései (elérhető az egyes NPI-k honlapján).

Tanulmányi és vizsgakövetelmények:

A diákok munkájának értékelése az alábbiak szerint történik:

1. Eset kiválasztása	20%
2. Érintett elemzés	40%,
3. Nézőpontok elemzése	40%.

1. részfeladat határideje: **2009. szeptember 21. 12.00 óra.**

2. részfeladat határideje határidő: **2009. október 5. 12.00 óra.**

3. részfeladat határideje: **2009. november 2. 12.00 óra.**

Mind a három részfeladatot word dokumentum formájában, a készítő nevét és a tárgy címét is jelző címlappal ellátva, e-mailben kérjük benyújtani. A beadott anyagok értékelésénél két fő szempontot tartunk szem előtt: a részfeladatoknál a házfeladat útmutatójában megfogalmazott kérdések megválaszolását, valamint az önálló vélemény, saját gondolatok megfogalmazását. A feladatok elkészítésekor elkerülhetetlenül támaszkodnia kell a diákoknak a kiválasztott esetről megjelent írásokra, az idegen forrásból származó információk, állítások idézésekor azonban minden esetben kérjük a források pontos hivatkozását. Az idézőjel és pontos hivatkozás nélkül, szó szerint átvett mondatok, bekezdések plagizálásnak minősülnek, és elégtelen félévi jeggyel járnak. A plagizálásról és a hivatkozások elvárt formájáról a SZIE KTI Környezetgazdaságtani Tanszéke Környezeti Társadalomkutatók Csoportjában érvényes idézési és hivatkozási szabályok c. dokumentum számít irányadónak, amelyet a

<http://www.essrg.hu/magyar/oktatas/konfliktuskezeles/plagium.pdf>

honlapról lehet letölteni.

A részfeladatok benyújtására megadott határidők be nem tartása pontlevonással jár. A határidő leteltével minden megkezdett 24 óra késés -5 ponttal jár, tehát a határidő után fél órával érkező

dolgozat esetében 5 pont, az egy nappal később érkező dolgozatnál 10 pont kerül levonásra, és így tovább. A határidők egyéni módosítására vis maior esetében akkor van lehetőség, ha az oktatót a határidő letelte előtt küldött e-mailben tájékoztatják a határidő módosításának igényéről és a módosítás okáról.

A diákok igénybe vehetik az oktatók segítségét e-mailes vagy előre egyeztetett időpontú személyes konzultációk formájában egyaránt.

Kreditpont: A tantárgy 2+3=5 kreditponttal számolható el.

Tantárgyfelelős: Kovács Eszter és Pataki György (egyetemi docens, SZIE KTI
Környezetgazdaságtani tanszék, Környezeti Társadalomkutatók Tanszéki Csoport, e-mail:
kovacs.eszter@kti.szie.hu és pataki.gyorgy@kti.szie.hu tel.: 28-5220000 / 2269-es mellék)